

יום ראשון ד' תמוז

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 176, אבל באמת בחי' אותיות... עד עמ' פט, כמ"ש במ"א:

34 החכמה והשכל של נבראים, ולא נקראו בשם "אותיות" לגבי
35 הנבראים, – מה שקוראים להן "אותיות", שלמטה מחכמה ושכל,
36 אין זה לגבי נבראים, שכן, כאמור, הן למעלה מעלה מענין החכמה
37 והשכל, אלא לגבי מדותיו ותפירתן בכבודן ובעצמן. – הן נקראות

בשם "אותיות", כפי שהן לא
יותר מאשר אותיות וגילויים
הנמשכים ממדות. והנה, –
האותיות שלמעלה, הן כ"ב
מיני המשכות חיות
וכחות שונים זה מזה,
שבהן נבראו כל העולמות
עליונים ותחתונים וכל
הברואים שבתוכם, שבהן
עלה ברצונו והכמתו
ותפירתן לברא העולם
כ"ב מיני המשכות –
כחות, שונות דוקא, לא
פחות ולא יותר. – מאשר
כ"ב, והן הן כ"ב אותיות
הקבועות בפה ולשון, –
בפיו ובלשונו של האדם,
בדעתו – כמו שלמדנו
בספר יצירה – שהקב"ה
קבע את האותיות בפה
ולשון. [ותמונתן בכתב –
תמונת האותיות בכתב, כפי
שהן מופיעות בתורה
(במאמר) בצורתן המקובלת

62 – כגון: "ו" היא "יו"ד" מלמעלה וקו הנמשך מה"ו"ד", היא מורה על
63 ציור התמשכה, – באיזה אופן ההמשכה, כמו שתפארת לקמן] –
64 שגם אותיות תפירתן ותפירתן שפנפוש האדם, הן המשכות
65 מהשכל ותפירתן שפנפוש, ממהותן ועצמותן, – של השכל
66 והמדות, כמו שתפארת במקום אחר:

1 אבל באמת, בחינת אותיות תפירתן של מעלה – היא למעלה
2 מעלה ממדרגת ומהות חכמה ושכל הנבראים, – שלא כאותיות
3 האדם שהן ענין של דומם ולמטה מהשכל, שהרי – ראייה שאותיות
4 הדיבור שלמעלה הן למעלה בהרבה משכל הנבראים היא מה

5 שבמאמר ואותיות "נעשה
6 אדם בצלמנו וגו'" – נברא
7 האדם בעל חכמה ושכל,
8 – וכיוון שמאותיות הדיבור
9 באים חכמה ושכל, הרי שהן
10 למעלה מעלה מחכמה
11 ושכל, או אפילו – שהאדם
12 וחכמה ושכל נתהוו בהשכל
13 העליון לבר, בדתיו: –
14 כמו שכתוב: "ויפח באפיו
15 נשמת חיים", – ומ"הבל"
16 זה, שנופח באדם, נתהווה
17 יצור בעל שכל וחכמה. ואם
18 כן – שמהדיבור וההבל
19 נתהווה אדם בעל חכמה
20 ושכל, הרי, תפירתן והשכל
21 העליון, הוא מקור
22 החכמה והשכל שפנפוש
23 אדם הראשון, הכוללת –
24 נשמתו של אדם הראשון
25 כוללת כל נשמות
26 הצדיקים, שהם גדולים
27 ממלאכי השרת. – וממילא
28 השכל שלהם הוא מדרגה

29 עליונה יותר גם משכל המלאכים – וכל זה התהווה מהדיבור וההבל
30 העליון, והנינו, לפי שאותיות דיבורו ותפירתן הן בחינות המשכות
31 פחות וחיות ממדותיו ותפירתן, המהירות במהותן ועצמותן
32 בתכלית היחוד, שהוא – יתברך, למעלה מעלה לאין קץ
33 ממדרגת חכמה שפנבראים. – ולכן גם האותיות הנמשכות בענין

שער היחוד והאמונה

אבל באמת בחי' אותיות הדבור של מעלה היא למעלה מעלה ממדרגות ומהות חכמה ושכל הנבראים שהרי במאמר ואותיו נעשה אדם בצלמינו וגו' נברא האדם בעל חכמה ושכל או אפי' בהבל העליון לבר כדכתי' ויפח באפיו נשמת חיים וא"כ הדבור והבל העליון הוא מקור החכמה והשכל שבנשמת אדם הראשון הכוללת כל נשמות הצדיקים שהם גדולים ממלאכי השרת והיינו לפי שאותיות דיבורו ית' הן בחי' המשכות כחות וחיות ממדותיו ית' המיוחדות במהותו ועצמותו בתכלית היחוד שהוא למעלה מעלה לאין קץ ממדרגת חכמה שבנבראים ולא נקראו בשם אותיות לגבי הנבראים אלא לגבי מדותיו ית' בכבודן ובעצמן והנה הן כ"ב מיני המשכות חיות וכחות שונים זה מזה שבהן נבראו כל העולמות עליונים ותחתונים וכל הברואים שבתוכם שכן עלה ברצונו והכמתו ית' לברוא העולם כ"ב מיני המשכות שונות דוקא לא פחות ולא יותר והן הן כ"ב אותיות הקבועות בפה ולשון כדתנן בס' יצירה [ותמונתן בכתב היא מורה על ציור ההמשכה כמ"ש לקמן] שגם אותיות הדבור והמחשבה שבנפש האדם הן המשכות מהשכל והמדו' שבנפש ממהותן ועצמותן כמ"ש במ"א:

יום שני ה' תמוז

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' פט, פרק יב רק שהברואים... עד עמ' 178, מהאותיות עצמן.

72 "אותיות" רק לגבי המדות הקדושות מהן הן נמשכות, אך לא לגבי
73 הנבראים) והם דוקא כ"ב סוגי המשכות (לא פחות ולא יותר) ואלו הן כ"ב
74 האותיות, שכן, כך עלה ברצונו וחכמתו של הקב"ה לברוא את העולם בכ"ב
75 סוגי המשכות.
76 ברם, בהתאם לכך, יכולה להתעורר שאלה: כיוון שישנם רק כ"ב סוגי

77 פרק יב. בפרק הקודם, פרק יא, הסביר רבנו חזקן שאותיות ה"עשרה
78 מאמרות" הן המשכות ממדותיו הקדושות של הקדוש ברוך הוא המיוחדות
79 בתכלית היחוד עם הקב"ה עצמו (ולכן, למרות שהן נקראות אותיות,
80 מתהווה מהן ענין החכמה והשכל של נבראים. כלומר, אותיות "עשרה
81 מאמרות" הן למעלה מעלה מענין החכמה והשכל של נבראים; הן נקראות

1. בראשית ב, כ. 2. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "לכאורה מדקאמר "אפילו" מוכח שזהו מדר' דלמטה מ"מאמר ואותיות" ובח"א רפ"ב דויפח גו' הוא מתוכיותו ופנימי' כו' ממח' וחכמתו ית' ! – והבי' עפמ"ש באגה"ת פ"ד שתחלה נמשכת מבחי' פנימי' ואח"כ ירדה כו'. עיי"ש".
3. ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א להלן.

1 המשכות בלבד, כיצד מתהווה מהם ריבוי עצום כל כך של נבראים שונים
 2 אחד מהשני – יסיביר זאת רבנו הזקן בפרק זה, פרק י"ב.
 3 הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ועוד (ועפ"ז תוכן אריכות הבי' לקמן בזה –
 4 דלכאורה שייך לס' יצירה וכיו"ב הדנים בס' ההשתל' ואופנה – ולא בשער
 5 המוקדש לבי' ענין היחוד –
 6 אלא) שמדגיש ענין היחוד עוד
 7 יותר ובפועל: דכל הנבראים הם
 8 רק כ"ב המשכות וכו'".
 9 רַק – מזה, שְׁתֵּהַרְוִימִים
 10 מִתְחַלְקִים לְמִינֵיהֶם –
 11 השונים, בְּכִלְלוֹת – כגון מין
 12 ה"מדבר" או מין ה"חי" –
 13 ההבדל הכללי בנבראי
 14 העולם הזה, וּבְפִרְטוּתוֹ, –
 15 ובמינים פרטיים. במין כללי
 16 אחד, כמו: במין החי עצמו
 17 ישנם כל סוגי מינים –
 18 בהמות וחיות, עופות
 19 וכדומה, – הבדלים רבים
 20 מספור, אלה של כל כך
 21 הרבה מינים, נעשה: עַל יְדֵי
 22 שְׁנֵי הַצְּרוּפִים – של
 23 אותיות. בשעה שהאותיות
 24 מצטרפות לצירוף מסויים –
 25 מתהווה מין כזה, וכשהן
 26 מצטרפות לצירוף אחר –
 27 מתהווה מין אחר, וְחִלּוּפִים
 28 וְתוֹמָרוֹת, פְּנוּבְר לְעֵיל. –
 29 כנזכר בפרק א', שישנו
 30 הענין של חילופים ותמורות, שאות אחת מתחלפת באות אחרת,
 31 והנבראים ששמותיהם אינם נזכרים ב"עשרה מאמרות", נמשך
 32 חיותם מעשרה מאמרות על ידי שאותיות העשרה מאמרות
 33 מתחלפות באותיות אחרות, כִּי כָּל אוֹת הִיא הַמְּשַׁכֵּת חַיּוֹת וְכֹחַ
 34 מִיְחַד פְּרָטִי, והערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ולכאורה קשה – כיון
 35 דמובדלים זמ"ז מי מחברם, ואיך בכחו לחברם? ומתריך:|
 36 וּכְשֶׁנִּצְטָרְפוּ אוֹתוֹת הַרְבֵּה לְחַיּוֹת תְּבָה – כלומר, כוחות שונים
 37 רבים ביחד, אִזּוּ מְלַכְד רְבּוּי מִיְנֵי בַחֹת וְחַיּוֹת הַנִּמְשָׁכִים כְּפִי
 38 מִסְפַּר הָאוֹתוֹת שֶׁבַתְבָּה, עוֹד זֹאת – ישנו עוד כוח, הַעוֹלָה עַל
 39 כְּלָנָה – העולה על כל הכוחות הפרטיים, והוא: הַמְּשַׁכֵּת כֹּחַ עֲלִיוֹן
 40 וְחַיּוֹת כְּלָלִית הַכּוֹלֵלֶת וְשׂוֹלָה כְּנֶגֶד כָּל מִיְנֵי הַבַּחֹת וְהַחַיּוֹת
 41 פְּרָטִיּוֹת שֶׁל הָאוֹתוֹת וְעוֹלָה עַל גְּבִיהֶן, – של הכוחות הפרטיים,
 42 וְהִיא – המשכה זו מהכוח והחיות הכללי, מְחַבְרָתָן וּמְצַרְפָּתָן –

שער היחוד והאמונה

פרק יב רק שהברואים מתחלקים למיניהם בכללות

ובפרטות ע"י שינויי הצירופים וחילופים ותמורות כנ"ל כי כל אות היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי וכשנצטרפו אותיות הרבה להיות תיבה אזי מלכד ריבוי מיני כחות וחיות הנמשכים כפי מספר האותיות שבתיבה עוד זאת העולה על כולנה המשכת כח עליון וחיות כללית הכוללת ושקולה כנגד כל מיני הכוח' והחיות פרטיות של האותיות ועולה על גביהן והיא מחברתן ומצרפתן יחד להשפיע כח וחיות לעולם הנברא בתיבה זו לכללו ולפרטיו * כגון ד"מ בתיבו' שבמאמר יהי רקיע וגו' שנבראו בהן ז' רקיעים וכל צבא השמים שחקים שבו רחיים עומדות וטוחנות מן לצדיקים וכו' זבול שבו ירושלים ובה"מק ומזבח

הגהה

(ולפי שכל אות ואות מכ"ב אותיות התורה היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי שאינו נמשך באות אחרת לכך גם תמונתו בכתב כל אות היא בתמונה מיוחדת פרטית המורה על ציור המשכה והתגלות האור והחי' והכח הנגלה ונמשך כאות זו אך הוא נמשך ונתגלה ממדותיו של הקב"ה ורצונו והכמתו וכו'):

וכו' מכוון שבו אוצרות שלג ואוצרות ברד וכו' שכללות הרקיעים נבראו וחיים וקיימים בכללות תיבות אלו שבמאמר יהי רקיע וכו' ופרטי הברואים שבו רקיעים

מחברת ומצרפת את הכוחות הפרטיים, יחד', לְהַשְׁפִּיעַ בָּהֶן וְחַיּוֹת לְעוֹלָם הַנִּבְרָא בְּתֵבָה זו, לְכִלְלוֹ – לעולם באופן כללי, וְלְפָרְטֵיו. – לנבראים הפרטיים שבעולם. הגהה (ולפי שְׂכָל אוֹת וְאוֹת מְכ"ב אוֹתוֹת הַתּוֹרָה, הִיא הַמְּשַׁכֵּת חַיּוֹת וְכֹחַ מִיְחַד פְּרָטִי שְׂאִינוּ

נִמְשָׁךְ בְּאוֹת אַחֶרֶת, לְכָד גַּם תְּמוֹנָתוֹ בְּכַתֵּב – כָּל אוֹת הִיא פְּתוּמָה מִיְחַד פְּרָטִי, – בציור פרטי מיוחד, הַמּוֹרָה – תמונת האות מראה על ציור הַמְּשַׁכֵּה – באיזה ציור ואופן ההמשכה, וְהַתְגַּלּוֹת הָאֵוֶר וְהַחַיּוֹת וְהַכֹּחַ הַנִּגְלָה וְנִמְשָׁךְ בְּאוֹת זו, אִיךָ הוּא נִמְשָׁךְ וְנִתְגַּלָּה מִמְדוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְרָצוֹנוֹ וְחֶכְמָתוֹ וְכוּ'): – להלן מביא רבנו הזקן, בפנים הספר, דוגמה איך נבראים ממאמר אחד ("יהי רקיע" למשל) הנבראים הפרטיים והכלליים של העולמות. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "וגודל ענין היחוד גם כמו שהענינים הם בעוה"ז, דכל ז' הרקיעים וכל צבא השמים – חיות כו' ממאמר האחד דידי רקיע וגו' !! כְּגוֹן הַרְדָּךְ מִשָּׁל, בְּתֵבּוֹת שֶׁבְּמֵאֵמֶר: "יְהִי רְקִיעַ וְגו'", שֶׁנִּבְרָאוּ בָּהֶן – במלים "יהי רקיע", ז' רְקִיעִים וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם – הנבראים שבשמים, אֲשֶׁר בָּהֶם, כְּמֵאֵמֶר רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹנָם לְבִרְכָתָהּ: "שְׁחַקִּים, – הרקיע שנקרא "שחקים", שְׂבוּ רַחִים עוֹמְדוֹת וְטוּחְנוֹת מִן לְצַדִּיקִים וְכוּ', זְבוּל, – הרקיע שנקרא "זבול", שְׂבוּ יְרוּשָׁלַיִם וְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וּמִזְבֵּחַ וְכוּ', מְכוּן, – הרקיע שנקרא "מכון", שְׂבוּ אוֹצְרוֹת שֶׁלֶג וְאוֹצְרוֹת בְּרַד וְכוּ'", – הרי יש לכל אחד משבעת הרקיעים, ענינו הכללי מה שהוא רקיע, והענינים הפרטיים הנמצאים בו: ב"שחקים" – "רחיים וכו'", ב"זבול" – "ירושלים וכו'" וכך הלאה. שְׂכָלְלוֹת הַרְקִיעִים – מהותם הכללי בתור רקיעים, נִבְרָאוּ וְחַיִּים וְקַיָּמִים בְּכִלְלוֹת תֵּבּוֹת אֵלוּ, שֶׁבְּמֵאֵמֶר "יְהִי רְקִיעַ וְכוּ'" – באור הכללי הגלום במלים "יהי רקיע" וגו' נתהוו שבעת הרקיעים בתור כלל של רקיעים; וּפְרָטֵי

4. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מחברתן) מלשון חבר – שנעשים שייכים ז"ז. (ומצרפתן יחד) נעשים דבר ונברא ותיבה א'. וכל רש"י מצרף – חתיכה אחת חגיגה כ, ב. ובלא כף הדמיון. ובכ"מ ולהלכה למעשה". 5. בראשית א', ו. 6. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "כפסק הזהור (י, ב. ובכ"מ) במחלוקת ר' יודא ור"ל (חגיגה יב, ב). ובזח"א (לב, ב) משמע דגם ר' יודא ס"ל דז' רקיעים הם ומזה סיוע להמפרשים בחגיגה דלא פליגי ומר אמר חדא כו'. וראה מפרש לרמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ג'. 7. חגיגה יב, ב. ראה ביאור כ"ק אדמו"ר שליט"א לסוף הפרק. 8. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ויול' הדיוק בזה, כי פרט הרקיע (דשחקים וכו') נקרא ונתהווה משמו שיקראו לו בלה"ק (שחקים וכו'). עיין לעיל ספ"א".

21 מלה זו, היא הגוברת והיא העיקר בכריאה זו, - הכוח של
22 האות הראשונה, הוא הכוח העיקרי והראשי בהרכבת ואריגת
23 הכוחות - אם הוא כוח של חסד, החסד הוא בהתגברות; ואם כוח
24 אחר, הרי אותו כוח הוא בהתגברות, והשאר - שאר האותיות,
25 והכוחות שהן מבטאות,
26 מפלות אליה - לאות
27 (לכוח) הראשונה, ונכללות
28 פאורה, - של אותה
29 אות¹⁰, ועל ידי זה -
30 שצירוף האותיות הוא אחר,
31 והאות הראשונה בצירוף זה
32 היא אחרת, נבראת בריה
33 חדשה. - שכך הדבר
34 בצירוף אחר של אותיות.
35 וכן בחלופי אותיות או
36 תמורותיהן, - כשאות "א"
37 לדוגמה מתחלפת באות "ע", וכדומה, שבאן לא רק שונה צירופן
38 של אותן אותיות, אלא שבצירוף החדש ישנן כבר אותיות אחרות
39 לגמרי, המחליפות את האותיות הקודמות, נבראות בריאות
40 חדשות פחותי הפעלה בערך הנבראים מהאותיות עצמן.

1 הברואים שבו רקיעים, נברא כל פרט מהם וחי וקיים מאיזה
2 צורה אותיות מתבות אלו, או חלופיהן ותמורותיהן, שהן -
3 הצירופים וחילופיהם ותמורותיהם, כפי בחינת תיות הנברא
4 הפרטי ההוא. - שבאותו צירוף מסויים מתהווה במדויק הכוח
5 והחיות המתאימים ונדרשים
6 לחיות של אותו נברא. כי
7 כל שנוי צורה, הוא
8 הרקבת ואריגת הכחות
9 והחיות בשנוי, - למשל,
10 האותיות א-ב-ג, המצטרפות
11 למלה "אבן" (השם, החיות
12 והכוח של אבן) - הרי זה
13 דוקא כשהצירוף הוא לפי
14 סדר זה: א-ב-ג, אך בשעה
15 שסדר האותיות משתנה,
16 מתקבל צירוף אחר של
17 שלש אותיות - למרות שכיוון שהן אותן אותיות, וממילא,
18 לכאורה, גם אותן כוחות - אך כיוון שזה באופן הרכבה אחר של
19 כוחות, מתהווה מכך סוג אחר של כוח וחיות, שכל אות הקודמת
20 בצירוף - לדוגמה: במלה "אבן", שהיא הראשונה בצירוף

שער היחוד והאמונה

נברא כל פרט מהם וחי וקיים מאיזה צירוף אותיות
מתיבות אלו או חלופיהן ותמורותיהן שהן כפי בחי'
חיות הנברא הפרטי ההוא כי כל שנוי צירוף הוא
הרכבת ואריגת הכוח' והחיות בשנוי שכל אות
הקודמת בצירוף היא הגוברת והיא העיקר בכריאה
זו והשאר מפילות אליה ונכללות כאורה ועי"ז נבראת
בריה חדשה וכן בחלופי אותיות או תמורותיהן
נבראות בריאות חדש' פחותי המעלה בערך הנבראים
מהאותיות עצמן

יום שלישי ו' תמוז

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 178, כי הן ד"מ דוגמת... עד עמ' צ, יתברך ויתעלה.

62 שב"מאמרות", והן הן - ההארות שבבחינת תולדות, חלופי אותיות
63 ותמורותיהן, וברא קהן - ב"תולדות", שהם החילופים והתמורות
64 של האותיות, בריאים פרטים שכל עולם. וכן האיר ה' עוד, -
65 באופן נוסף (מהאותיות)
66 והמשך והוריד הארה
67 דהארה דהארה - לעיל
68 דובר, שזה כמשל אור
69 הלבנה המאיר על הארץ,
70 אור שהוא הארה מהארה
71 מהשמש, ואילו כאן מדובר
72 שזה יורד למדרגה
73 ולצמצומים נמוכים עוד
74 יותר, והוא הארה דהארה
75 דהארה - הארה שלישית,
76 מהאור המאיר מהאותיות. -
77 מהאור המאיר מהאותיות -
78 וזהו הארה דהארה דהארה.
79 וכן המשך עוד, - את
80 ההארה מההארה וכו'
81 והוריד עד למטה מטה בבחינת השתלשלות, - כשלשלת, שכל
82 טבעת נמוכה מקודמתה, עד שנברא הדומם ממש - הדברים

41 כי הן הן משל, דוגמת אור המאיר בלילה בארץ מן הירח, ואור
42 הירח הוא מהשמש, ונמצא אור שעל הארץ - המאיר מן הלבנה,
43 הוא אור האור של השמש. - לא האור של השמש עצמה, אלא אור
44 המתנוצץ מדבר שמקבל
45 אורו מהשמש. וככה ממש
46 הן האותיות
47 שבמאמרות הן כללות
48 המשכת החיות והאור
49 והכח ממדותיו של
50 הקדוש ברוך הוא, לברא
51 העולמות מאין ליש,
52 ולתחיותן ולקיימן כל זמן
53 משך רצונו והפך. - שהם
54 יחיו ויתקיימו. חיות כללית זו
55 באה מה"מאמרות" עצמן.
56 ומכללות המשכה והארה
57 גדולה הזו, -
58 שמה"מאמרות" עצמן,
59 האיר ה' והמשך ממנה
60 תולדותיה פינצא בה, - של המשכה זו, וענפיה, - של המשכה
61 הכללית, שהן תולדות המשכת האור מהאותיות, -

9. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "כולל הרקיע עצמו. כנ"ל". 10. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "עפ"ז יובן ענין הר"ת ועד שאחז"ל שהוא מן התורה (שבת קה, א)."

10 פְּנִיכָר לְעִיל: – הרי, שחיותו
11 ומציאותו של כל נברא, הן
12 האותיות של "דבר ה'",
13 והנברא בטל במציאות
14 ל"דבר הוי", כך שכל
15 הבריאה בטלה ומאוחדת
16 אתו יתברך.
17 נְשָׁלֵם חֶלְקִי שְׁנֵי בְּעוֹרֹת ה'
18 יִתְפָּרֵד וְיִתְעַלֶּה

שער היחוד והאמונה

כאבנים ועפר ושמותיהן אבן ועפר הם חילופים דחילופים
כו' ותמורות דתמורות כו' כנ"ל:

נשלם חלק שני
בעז"ה יתברך ויתעלה

1 הדוממים שלא נראה בהם
2 כל חיות, כְּאֲבָנִים וְעֶפֶר,
3 וְשִׁמּוֹתֵיהֶן "אבן" וְ"עפר" –
4 שהשם הוא חיותו של החפץ,
5 כנוצר בפרק הראשון, הם
6 חִלּוּפִים דְּחִלּוּפִים כו'
7 וְתַמּוּרוֹת דְּתַמּוּרוֹת כו', –
8 כלומר, שהאותיות
9 מתחלפות פעם שניה ויותר,

יום רביעי ז' תמוז

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 180, אגרת התשובה... עד עמ' צא, עכ"ל הברייתא:

52 אמכם", "שולחה" – ענין הגירושין, ושלחה מביתו, ועל ידי תשובה, הרי
53 "כה אמר ה' איזה ספר כריתות אמכם", ספסר הכריתות, ענין הגירושין, שהיה
54 לפני זה – מתבטל. ובנגלה ממש: גם מהגמרא ראייה מפורשת על שייכות ענין
55 התשובה לקידושין שאחרי גירושין, כפי שהגמרא (יומא פ, ב) אומרת שרבי
56 יוחנן אומר, שתשובה דוחה לא-

57 תעשה שבתורה, ומביא מהפסוק
58 6 (ירמיה ג, א) "לאמר הן ישלח
59 7 איש את אשתו והלכה מאתו
60 8 לאיש אחר הישוב אליה עוד,
61 9 ואת זנית רעים רבים ושובי אלי"
62 10 – אומר הקדוש ברוך הוא.
63 כלומר, שענין התשובה דוחה
64 הענין של "לא ישוב בעלה הראשון לקחתה". הרי ברור מהגמרא, שענין
65 התשובה הוא ענין הקידושין שאחרי גירושין. ברורה, איפוא, מכאן שייכות
66 החלק השלישי של ספר ה"תניא", – "אגרת התשובה", לחלק השלישי של
67 ה"שולחן ערוך" – "אבן העזר" – הענינים של "נשים".

68 פְּרָק א. תְּנִיָּא – למדנו בברייתא, בְּסוּף – מסכת יוֹמָא: שְׁלֹשָׁה
69 חִלּוּקֵי בְּפִרְהָם, – באופן הכפרה הניתנת לאדם על חטא שחטא,
70 ישנן שלש דרכים שונות: אם עבר עבירה מסוג מסויים, קיים אופן
71 מסויים של כפרה, ואם העבירה היא מסוג אחר, גם אופן הכפרה
72 הוא אחר, וְתִשְׁכַּח עִם כָּל אֲחֵר: – בשלש אופני הכפרה. יחד
73 עם כל אופן של כפרה, נדרש ענין התשובה: עֵבֶר עַל מִצְוֹת עֲשֵׂה
74 – לא קיים מצוות-עשה שהיה מחוייב לקיימה, וְשָׁב – וחזר בתשובה
75 אֵינּוּ זֶה מִשֵּׁם עַד שְׁמוּחֲלִין לוֹ; – כלומר, מוחלים לו מיד, עֵבֶר עַל
76 מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה – עשה דבר שהתורה מצווה שלא לעשותו, וְשָׁב
77 – תִּשְׁכַּח תּוֹלָה, וְיִזְם הַכְּפָרִים מְכַפֵּר – התשובה עצמה אינה
78 מספיקה ביחס למדה המרובה של כפרה הנדרשת לגבי אותה
79 עבירה, התשובה משפיעה שלא יענישו אותו – עד לזמנה של
80 הכפרה, והוא יום הכיפורים, בו הוא מתכפר על העבירה שעבר.
81 (פְּרִישָׁה, דְּאֵתְּ עַל־נֵב דְּלַעֲנִין – למרות שלגבי קיום, מִצְוֹת עֲשֵׂה
82 נְדוּלָה, שְׁדוּקָה אֵת לֹא תַעֲשֶׂה² – : כשמזדמן ענין שיש בו
83 הניגודים של עשה ולא-תעשה, כלומר, על ידי שיעבור על לא-
84 תעשה יקיים מצוות-עשה – דוחה אז ה"עשה" את ה"לא-תעשה",

19 לְקוּטֵי אֲמָרִים חֶלְקִי שְׁלִישֵׁי הַנְּקָרָא בְּשֵׁם אֲגַרְתָּ הַתְּשׁוּבָה
20 בתור הקדמה קצרה לחלק השלישי, של ספר ה"תניא", הוא "אגרת התשובה",
21 ראוי לציין: רבנו הוקן נקרא "בעל התניא והשולחן ערוך", והרבי שליט"א
22 מפרש: "בעל התניא" – פוסק בפנימיות התורה, ו"בעל השולחן ערוך" – פוסק
23 בנגלה דתורה.

24 ישנה אימרה בשיחותיו
25 הקדושות של הרבי הקודם
26 נשמנו עדן (ספר השיחות
27 ה'תשי"א עמוד 142 ואילך),
28 שארבעה חלקי ה"תניא" הם
29 כנגד ארבעה חלקי השולחן
30 ערוך.

31 את שייכותו של החלק השלישי, "אגרת התשובה", לחלק השלישי שב"שולחן
32 ערוך" ("אבן העזר"), מסביר הרבי שליט"א גם על פי חסידות וגם על פי נגלה:
33 על פי חסידות הרי זה לפי מה שאנו רואים להלן בפרק ד' שב"אגרת
34 התשובה", ששני האופנים בתשובה, תשובה תנאה ותשובה עילאה (תשובה
35 תחתונה ותשובה עליונה), הכוללות בתוכן כל ענין התשובה, הן שתי
36 האותיות "ה" שבשם הוי", ה' תנאה, ה' האחרונה, וה' עילאה, ה'
37 הראשונה, ואם כן – הרי זה הסדר "נשים", "מלכות" ו"בינה".
38 וכשם שהסדר בש"ס הוא, שבתחילה בא מסכת גיטין, ולאחריה – מסכת
39 קידושין, שזהו (כפי שהרמב"ם אומר בהקדמתו לפירוש המשניות) מפני שבפסוק
40 נאמר "ויצאה והיתה" ("ויצאה מביתו והיתה לאיש אחר"), בתחילה "ויצאה" –
41 גירושין, גיטין, ואחר כך "והיתה", קידושין; ועל דרך זה בסדר דברי הימים,
42 שבתחילה היה "ויגרש את האדם", ובמדרש רבה בראשית פרשה כ"א פסקא ח'
43 כתוב ש"ויגרש" מלשון גירושין "כתב ישראל שנתגרשה", שיכולה עדיין
44 להתחתן. ולאחר מכן, בשעת מתן תורה, היה "קדשנו במצוותי", מלשון
45 "קידושין", כפי שכתוב ב"תניא" חלק ראשון, פרק מ"ו, שזה כמו קידושין
46 שהמקדש אומר "הרי את מקדשת לי" (וכפי שהוא אומר להלן בפרק י') – כך
47 הרי גם הסדר בנוגע ל"נשים" ברוחניות – שענין ה"קידושין" בא אחרי "גיטין",
48 וממילא מובנת השייכות ל"תשובה", שכן, כיצד יכול היה להיות קידושין אחרי
49 גירושין – אלא שמן ההכרח שיהיה בינתיים ענין התשובה, כפי שאומר בפרק י"ז
50 ב"תניא", שאי אפשר שיהיה ענין עבודת הוי" מבלי שיהיה לפני זה ענין התשובה.
51 זאת ועוד: על ידי חטא – "שולחה אמכם" (ככתוב: "ובפשעכם שולחה

לא־תעשה, נדרשת כפרה גדולה יותר? – אלא, ההסבר הוא
 שהעליונות שישנה בקיום מצות עשה, בהמשכת אור בנפש האלקית
 – לא ניתנת לתיקון על ידי הכפרה, שכן, האור שהחסיר להמשיך,
 אין הכפרה משלימה. הכפרה באה רק כדי לכפר על שעבר על ציווי

ה' ולא קיים את המצוה –
 ועל כך מספיקה תשובה
 בלבד. ואילו, בעבירה על
 לא־תעשה, באה הכפרה
 כדי לתקן את כל מה
 שהעבירה קלקלה, וכיוון
 שעל ידי העבירה – בפעולה
 – על הלא־תעשה, נגרם
 פגם בנפשו וגם למעלה, לכן
 אין די בתשובה בלבד לתקן
 את הדבר, אלא מן ההכרח
 להזדקק לכפרה של יום

כיפור, שדוקא הוא בכוחו לתקן ולהסיר את הפגם שנגרם בנפשו
 ולמעלה. וזאת אומר רבנו הזקן: הִינֵנו – לכן בענין של קיום – גדולה
 מצות עשה מלא־תעשה, והיא דוחה את הלא־תעשה, מִשּׁוּם שְׁעַל
 יְדֵי קִיּוּם מִצְוֹת עֲשֵׂה מְמַשֵּׁךְ אֹר וּשְׁפַע בְּעוֹלְמוֹת עֲלִיּוֹנִים
 מִהֶאֱרַת אֹר־אֵינִסוֹף פְּרוּד־הוּא (כְּמוֹ שִׁכְתוּב פִּתְרֵי, דְרָמ"ח
 פְּקוּדֵיין – 248 מצוות העשה, אֲנִי רָמ"ח אֲבָרִין דְּמִלְכָּא – הן 248
 אברי "מלכא") – מדות של עולם האצילות הנקראות "מלכא",
 כלומר, כשם שאבר הוא כלי לכוח הנפש וממשיך בתוכו הכוח
 מהנפש אליו הוא משמש כלי, כך כל מצוה היא אבר וכלי להמשכה
 מיוחדת מהמדות שלמעלה, הנמשכת על ידי קיום אותה מצוה. הרי,
 שעל ידי קיום מצוה, ממשיכים אור ושפע בעולמות העליונים, וְגַם
 עַל נַפְשׁוֹ הַאֱלֵקִית, – הוא ממשיך אור ושפע מהארת אין סוף ברוך
 הוא – על ידי קיום המצוה, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים: – כמו שאנו אומרים
 בברכה שאנו מברכים על קיום מצוה: "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו"; –
 שעל ידי מצוות, נמשכת קדושה על הנפש. ומפני טעם זה, שעל ידי
 מצוה עשה נמשך אור ושפע, – ישנה העליונות של מצוה עשה לגבי
 לא־תעשה, ו"עשה" דוחה "לא תעשה", אֲכַל לְעִנְיֵן הַתְּשׁוּבָה, – לגבי
 ענין התשובה, כדי לתקן כשעבר על מצוה עשה, אֵף – למרות
 שהתשובה עצמה מספיקה על כך שִׁמּוֹחֲלִין לוֹ הַעֲנֵשׁ עַל שְׁמֵרָה
 בְּמִלְכוּתוֹ וַיִּתְבַּרְךְ וְלֹא עֲשֵׂה מֵאֲמַר הַמֶּלֶךְ, – הקב"ה. את זאת
 מתקנת תשובה בלבד, אך, בכל זאת, אין היא מתקנת כליל את
 העבירה על מצוה עשה, שהרי, מִכָּל מְקוֹם הָאֹר – שהיה ממשיך
 על ידי קיום מצוה העשה, נֶעְדָּר – גם אחרי שחזר בתשובה, וְכֹי',
 וְכִמְאֵמַר רַבּוֹתֵינוּ וְכִרְוֵנָה לְבָרְכָה עַל פְּסוּק: "מִעֲוֹת לֹא יִכַּל
 לְתַקֵּן" – "זֶה שֶׁבִטַּל קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֲרֵבִית אוֹ וְכוּ", – לא ניתן
 לתקן זאת, גם כשעושים תשובה, דָּאֵף שְׁנִזְהַר מִעֲתָה לְקָרוֹת
 קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עֲרֵבִית וְשִׁחְרִית לְעוֹלָם – היינו, שהוא חזר
 בתשובה על מה שהחסיר מקודם לקרוא קריאת שמע, אֵינן תְּשׁוּבָתוֹ
 מוֹעֵלֶת לְתַקֵּן מִה שֶׁבִטַּל פְּעַם אַחַת; – קריאת שמע. שכן, המשכת
 האור והשפע שהיה ממשיך על ידי אותה קריאת שמע – חסרה. על

1 ומותר לו לקיים את הדבר כדי לקיים את ה"עשה". לדוגמה: כלאים
 2 בציצית; הרי שקיים מצוה־עשה הוא למעלה מקיום לא־תעשה,
 3 ואילו כאן אנו אומרים, שעל עבירת מצוה־עשה מספיקה תשובה
 4 בלבד כדי לכפר על כך. ועל עבירת לא־תעשה אין תשובה בלבד

5 מספיקה, אלא מן ההכרח
 6 להזדקק ליום כיפור לשם
 7 כפרה? – שאלה זו עומד
 8 רבנו הזקן לפתור. ומזהפתון
 9 נבין גם פנימיות הענינים
 10 המתעוררים על ידי קיום
 11 מצוה־עשה והפגם
 12 המתחולל על ידי עבירה חס
 13 ושלוש על לא־תעשה,
 14 ובהתאם לפנימיות הענינים
 15 בא פסק ההלכה בנוגע
 16 לקיום מצוה־עשה כיצד

אגרת התשובה

שְׁעֵי קִיּוּם מ"ע מְמַשֵּׁךְ אֹר וּשְׁפַע בְּעוֹלְמוֹת עֲלִיּוֹנִים
 מִהֶאֱרַת אֹר א"ס ב"ה (כְּמוֹ שֶׁ בּוֹזֵה דְרַמ"ח פְּקוּדֵיין
 אֵינֵן רַמ"ח אֲבָרִין דְּמִלְכָּא) וְגַם עַל נַפְשׁוֹ הַאֱלֵקִית כְּמוֹ שֶׁ
 אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. אֲבָל לְעִנְיֵן תְּשׁוּבָה אֵף שְׁמוֹחֲלִין
 לוֹ הַעֲנֵשׁ עַל שְׁמֵרָה בְּמִלְכוּתוֹ ית' וְלֹא עֲשֵׂה מֵאֲמַר
 הַמֶּלֶךְ. מ"מ הָאֹר נֶעְדָּר וְכוּ' וְכִמְאֵרז"ל ע"פ מְעוֹת לֹא
 יוֹכַל לְתַקֵּן זֶה שֶׁבִטַּל ק"ש שֶׁל עֲרֵבִית אוֹ וְכוּ'. דָּאֵף
 שְׁנִזְהַר מִעֲתָה לְקָרוֹת ק"ש שֶׁל עֲרֵבִית וְשִׁחְרִית לְעוֹלָם
 אֵינן תְּשׁוּבָתוֹ מוֹעֵלֶת לְתַקֵּן מִה שֶׁבִטַּל פ"א. וְהַעֲוֵבֵר

17 עליה לדחות לא־תעשה, ואופן הכפרה הנדרשת על עבירת לא־
 18 תעשה. תוכן התירוץ בקצרה הוא: בקיום מצוה־עשה, הרי נוסף על
 19 כך שהוא מקיים ציווי הקב"ה לעשות את הדבר, גם נמשך על ידי
 20 כך אור ושפע בעולמות העליונים ובנפשו, שכן, כל מצוה היא כמו
 21 אבר (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "וכל' רז"ל' רמ"ח איברין כנגד
 22 רמ"ח מ"ע"), כלומר, כשם שאבר הוא כלי וממשיך חיות מהנפש, כך
 23 כל מצוה־עשה היא כלי וממשיכה שפע חיות מאור אין סוף ברוך
 24 הוא, וכמו שבאבר מתלבשת החיות מהנפש – כך מתלבשת (כלומר,
 25 נמשכת בפנימיות) החיות הנמשכת על ידי קיום מצוה־עשה –
 26 בעולמות; ואילו בלא־תעשה הרי למרות שבשעה שהוא מקיים
 27 לא־תעשה – על ידי שאינו עובר עליה – שבענין קיום ציווי הקב"ה
 28 הוא גם כאן מקיים הציווי שלא לעשות, כמאמר חכמינו ז"ל: "ישב
 29 ולא עבר עבירה מימיו נותנים לו שכר (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א:
 30 אבל רק) כאילו עשה מצוה", היות שאין זה דרך פעולה ועשיה, כמו
 31 שהדבר במצוה־עשה, אלא על ידי שלילה – על ידי אי־עשיה – הוא
 32 מקיים ציווי ה', ותורה ומצוות הן הרי כדי להמשיך אור על ידי רמ"ח
 33 מצוות־עשה, ולהעביר את "רוח הטומאה" על ידי סס"ה מצוות
 34 לא־תעשה (כפי שאמר בחלק הראשון פרק ל"ז, דף מח, א), וכאן
 35 בענינו, כשנפגשים יחד עשה ולא־תעשה, ומתעוררת שאלה איזו
 36 מהן לדחות, הרי שלא שייך כאן לומר שעל ידי שיעשה את הדבר
 37 תישאר "רוח הטומאה", שכן, הוא הרי עושה בהתאם לציווי התורה,
 38 שהתורה מצוה עליו לדחות את מצוה הלא־תעשה. ואילו גם אם
 39 התורה תצווה עליו לדחות מצוה־עשה – הרי סוף סוף אין כאן
 40 מעשה שימשיך את האור, והאור הרי יחסר אז. לכן דוחה העשה
 41 את הלא־תעשה: החסרון שישנו באופן רגיל כשמקיימים לא־תעשה
 42 – אין כאן, והריווח של עשיית מצוה עשה – המשכת האור – ישנו.
 43 בהתאם לכך, הרי לכאורה, שגם בנוגע לעבירה על מצוה עשה,
 44 שאז חסרה המשכת האור והשפע בעולמות ובנפשו – תהיה הכפרה
 45 הנדרשת גדולה יותר, כפי שהדבר בעבירה על לא־תעשה, ולפי
 46 דברי הגמרא ב"יומא", כאמור, הרי להיפך – שעל עבירה על

1 כל פנים הרי, מה שאפשר לו לתקן – הוא מתקן בתשובה בלבד, ולכן
 2 מספיקה תשובה בלבד לשם כפרתו, ואין דבר נוסף כדי לסיים את
 3 הכפרה. והעובר על מצות לא תעשה, על ידי שנדבק הרע
 4 בנפשו – כשעושה פעולה של רע על ידי מעשה או על ידי דיבור או
 5 על ידי מחשבה, הנה על ידי
 6 זה, עושה פגם למעלה
 7 בשרשה ומקור חוצבה (בלבושים די'¹)
 8 של הנשמה, (בלבושים די'²)
 9 ספירות דעשיה, – בלבושי
 10 עשר ספירות שבעולם
 11 העשיה, כמו שכתוב
 12 בתקוני זהר³: "לבושין
 13 תקינת לון, דמנייהו פרהין
 14 נשמתיין לבני נשא וכו'" –
 15 לבושים התקנת להן,
 16 ל"ספירות", שמהם פורחות
 17 נשמות לבני אדם). רואים
 18 אנו מ"תיקוני זהר" זה, שישנו
 19 ענין של לבושים ל"ספירות"
 20 שמהם באות הנפשות,
 21 וכשעל ידי עבירה נעשה
 22 פגם בנפש – נעשה על ידי כך פגם גם בשורש הנפש, לכן, אין
 23 בפרה לנפשו ולא למעלה – כפי שיאמר להלן, משמעותה של
 24 "כפרה" היא הסרת וניקוי הפגם, הנה תשובה בלבד אין בכוחה לנקות
 25 את הפגם בנפש ולמעלה, עד יום הכפורים, – שהיום עצמו מכפר.
 26 כמו שכתוב: – בנוגע ליום כיפור⁴: "וכפר על הקדש מטמאות
 27 בני ישראל ומפשעיהם וגו'", "לפני ה' תמחרו"¹⁰ – "לפני ה'
 28 דיקא. – לפני ה' דוקא. "לפני" היינו למעלה, למעלה משם הוי', משם
 29 תבוא טהרתכם. הרי שהטהרה של יום כיפור, באה ממקום וממדרגה
 30 שלמעלה משם הוי', אשר לכן הוא למעלה מהמקום והמדרגה בהם
 31 פוגע הפגם המתהווה על ידי שעוברים על לא-תעשה – ולכן ישנה

32 אז הכפרה על עבירה זו. על כל פנים יוצא, שבעבירה על מצות עשה
 33 ישנו דבר חמור יותר מאשר בעבירה על לא-תעשה. ולכן אין ללמד
 34 מכאן – מהברייתא האומרת שבמצות עשה – כשעושים תשובה
 35 מוחלין לו במקום, ואילו בלא-תעשה באה הכפרה רק ביום כיפור –

אגרת התשובה

על מל"ת ע"י שנדבק הרע בנפשו עושה פגם למעלה
 בשרשה ומקור חוצבה (בלבושי' די"ם דעשי' כמ"ש
 בת"ז לכושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתיין לב"ג
 וכו') לכך אין כפרה לנפשו ולא למעלה עד יוה"כ
 כמ"ש וכפר על הקדש מטומאות כנ"י ומפשעיהם וכו'
 לפני ה' תטהרו לפני ה' דייקא ולכן אין ללמוד מכאן
 שום קולא ח"ו כמ"ע ובפרט בת"ת. ואדרבה ארו"ל
 ויתר הקב"ה על ע"ו וכו' אף שהן כריתות ומיתות
 ב"ד ולא ויתר על ביטול ת"ת. עבר על כריתות
 ומיתות ב"ד תשובה ויוה"כ תולין ויסורין ממרקין (פי'
 גומרין הכפרה והוא מלשון מריקה ושטיפה לצחצח
 הנפש. כי כפרה היא לשון קינוח שמקנה לכלוך
 החטא) שנאמר ופקדתי בשבט פשעם וכנגעים עונם.
 עכ"ל הברייתא:

אי אפשר ללמוד שום קולא
 חס ושלום במצות עשה,
 וכפרט – שאסור ללמוד
 שום קולא בתלמוד תורה,
 – במצות העשה של לימוד
 תורה, ואדרבה אמרו
 רבותינו זכרונם לברכה:¹
 ותר תקדושי' ברוך-הוא –
 בנסיבות מסוימות, על –
 עבירות חמורות כמו עבודה
 זרה וכו', אף שהן – אף
 שעונשן פרייות ומיתות
 פית'דין, ולא ותר על
 בטול תלמוד תורה). –
 להלן אומר בברייתא: עבר
 על פרייות ומיתות פית'
 די' – על עבירות שעונשן
 כרת או מיתה על ידי בית דין – תשובה ויום הכפורים תולין, –
 שלא להיענש מלמעלה על עבירות אלו, ויסורין ממרקין (פרוש,
 – ממרקין" הוא, גומרין תפורה, והוא מלשון מריקה ושטיפה
 לצחצח הנפש, כי בפרה היא לשון קנוח, שמקנה לכלוך
 החטא), – הרי שבעבירות של כריתות ומיתות בית דין, לא מספיק
 הניקוי שנעשה על ידי ענינים של תשובה ויום כיפור, אלא נדרש גם
 הניקוי והמירוק על ידי יסורים רחמנא ליצ'ן, שנאמר¹²: "ופקדתי
 בשבט פשעם ובנגעים עונם". – הרי שישנן עבירות כאלו שעליהן
 נדרש הניקוי על ידי יסורין ר"ל – והן, העבירות שעונשן כריתות
 ומיתות בית דין. עד כאן לשון הפרייתא – שבסוף מסכת יומא.

יום חמישי ח' תמוז

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' צא, והנה מצות התשובה... עד עמ' 182, כ"א מיראה:

אגרת התשובה

והנה מצות התשובה מן התורה
 היא עויבת חטא בלבד (כראי' בגמ' פ"ג דסנהדרין
 וכו"מ ססי' ל"ד לענין עדות) דהיינו שיגומר בלבו
 וכו"מ ססי' ל"ד לענין עדות) דהיינו שיגומר בלבו

63 והנה, מצות התשובה¹³
 64 מן התורה היא עויבת
 65 החטא בלבד – עויבת
 66 החטא בלבד, היא ענין
 67 התשובה מן התורה,

8. בהקדמה. 9. אחרי מות טז, טז. 10. שם, טז, ל. 11. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. 12. תהלים פט, כג. 13. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "כותב
 "מצוה" (ולא "ענין" או "הנהגה התשובה" וכיו"ב. וע"ד ל' הרמב"ם ה' תשובה פ"ב ה"ב) – דפשטות ה' מורה דס"ל דתשובה בתוכן דעויבת
 החטא מצוה מה"ת וגם להרמב"ם והסמ"ג שהרי אליב"י קאי כאן (וראה סהמ"צ להצ"צ מצות וידוי ותשובה בתחלתה) – ולא רק להרמב"ן
 (נציבים ל, יא. הובא בלקו"ת עה"פ שם). ובס' היד לפני ה' תשובה, (שכנראה גם "הקדמות" אלו להרמב"ם הם): מ"ע א' והוא שישוּב החוטא
 מחטאו לפני ה' ויתודה. ואולי ג"ז מקור דברי הצ"צ שם. ובסהמ"צ להרמב"ם: "מצוה ע"ג היא שצונו להתוודות כו' ולומר אותם עם
 התשובה". ראה במפורט להלן עמוד 1118 ואילך. 14. כה, ב. 15. סעיף כט ואילך. 16. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "לא הביא מקדושין
 (מט, ב) וש"ע אה"ע ס"ח ס"א לענין קדושין ובפרט דקדמו לסנה' וחוי"מ (וראה מ"ח מצוה שס"ד) – וי"ל דעדיפא ל' הוכחה מדיני ממונות
 דלא אזלינן בתר רובא, ז.א. שלא רק ע"ד הרוב מספיקה עויבת החטא."

1 בלבד ואינו חוזר על אותו חטא שעשה אותו פסול לעדות - הריהו
 2 כשר לעדות¹⁷, דהיינו שישגמר בלבו בלב שלם, לבל ישוב עוד
 3 לבקלה, למרד במלכותו ותפרד¹⁸, ולא יעבר עוד - על מצות
 4 המלך - מלכו של עולם,
 5 הקב"ה חס ושלום, הן
 6 במצות עשה¹⁹ הן במצות
 7 לא תעשה²⁰. וזהו עיקר
 8 פרוש לשון "תשובה", -
 9 כלומר, לשוב אל ה' בכל
 10 לבו ובכל נפשו, לעבדו
 11 ולשמור כל מצותיו, כמו
 12 שכתוב²¹: "עוב רשע
 13 דרכו ואיש און מחשבתי,
 14 וישב אל ה' וגו'²²"; - הפסוק
 15 אומר: במה מתבטא שובו
 16 אל הקב"ה - במה שהרשע
 17 עזב את דרכו הקודמת,
 18 והחטא עזב את מחשבות
 19 החטא שלו. ובפרשת
 20 נצבים²² פתיב: - כתוב²³:
 21 "ושבת עד ה' אלךך
 22 ושמעת בקלו וגו', בכל לבך וגו'²⁴ - הריני שנין התשובה
 23 הוא, לשוב אל ה', על ידי השמיעה בקולו, דבר שצריך להיעשות

בכל שלם לבל ישוב עוד לכסלה למרוד במלכותו
 ית' ולא יעבור עוד מצות המלך ח"ו הן במ"ע הן
 במל"ת. וזהו עיקר פי' לשון תשובה לשוב אל ה'
 בכל לבו ובכל נפשו לעבדו ולשמור כל מצותיו
 כמ"ש יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב
 אל ה' וכו'. ובפ' נצבים כתיב ושבת עד ה' אלךך
 ושמעת בקולו וכו' בכל לבך וכו' שובה ישראל עד
 ה' אלךך וכו' השיבנו ה' אלךך וכו'. ולא כדעת
 ההמון שהתשובה היא התענית. ואפי' מי שעבר על
 כריתות ומיתות ב"ד שגמר כפרתו היא ע"י יסורים.
 היינו שהקב"ה מביא עליו יסורים (וכמ"ש ופקדתי
 כשבט וכו' ופקדתי דייקא) והיינו כשתשובתו רצויה
 לפניו ית' בשובו אל ה' בכל לבו ונפשו מאהבה אזי
 באתערותא דלתתא וכמים הפנים וכו' אתערותא

אגרת התשובה

17. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "עיקר הכוונה כאן - דלא התענית וכמשל"ק. אבל מהל' מובן דגם בלא ויודי דברים - תשובה היא (וכדמוכח גם מהראיות משו"ע מחו"מ שלא הזכירו שם ויודי דברים), אלא שוידוי ובקשת מחילה - כשעושים - הם חלק התשובה ומוסיפים בתשובה - ולכן הזכירו הרמב"ם כו' משא"כ התענית, הוא ענין בפ"ע, וכמשנ"ת בסוף הפרק ורפ"ב - "ולכן לא הזכירו הרמב"ם והסמ"ג שום תעניות כלל". ועיין זח"ג קכב, א. סמה"צ להצ"צ מצות וידוי ותשובה. מנחת חינוך מצוה שסד". 18. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "כל המשך הדברים - להקל עשיית התשובה, לבר ענין זה, דבכל תשובה צ"ל ענין כללי "דלא ישוב למרוד במל' ית'". ולכאורה הוא חידוש גדול. וצ"ע המקור ע"ז בפוסקים [והוא בדוגמא שבקיום המצות ג"כ צ"ל הקדמת ענין הכללי בתחלה יקבל עליו עומ"ש ואח"כ עול מצות - ברכות רפ"ב] - וכ"ה גם בהכתובים שמביא לראי': יעזוב רשע דרכו (ל' יחיד - דרכו בכלל, שהוא רשע ואח"כ) מחשבותיו (ל' רבים, ענינים ועברות פרטיות); ושבת (בכלל), בקולו וגו' ("פרט") (ציווי - פרטי המצות). וכן שצ"ל ב' החלטות "הן במ"ע הן במל"ת". 19. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "שבוה צ"ל קום ועשה - ובכ"ז מקבל עליו". 20. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "שבעבירה על מל"ת - ניכרת המרידה, משא"כ בהעדר עשיית מ"ע". 21. ישעיה נה, ז. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מפרש הסדרה ולא כדלקמן "בתורה" לשלול ואתחנן ד, ל - דשם הוא רק סיפור דברים, וכתחלתה העידותי בכס גו'. ועוד ועיקר (כי לכאורה גם מסיפור יש ללמוד מהו ענין התשובה) - כי שם אינו מפרט דצ"ל בכל לבך". 23. נצבים ל, ב. 24. הטעם מדוע מביא רבנו הזקן בתחילה פסוק מנביא (ישעיה) ולאחר מכן פסוק מן התורה, כותב הרבי שליט"א, ש"יש לומר" שזה מפני שבנביא מפורש שהתשובה היא עזיבת החטא. והרבי שליט"א מוסיף: "וראה הרמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב". 25. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ואף דכנ"ל כאן קאי (גם) להרמב"ם, ולדידי' פ' זה הבטחה היא (הל' תשובה פ"ז ה"ה) - עיין רמב"ן (שם) דתרווייהו איתנהו ב". ומר חפץ אלוף בסהמ"צ שלו מנה במנין העשין עשה ושבת עד ה' אלךך (הובא בפ"י הרי"פ לסהמ"צ להרס"ג פרשה מ"ב) וכ"ה בסמ"ק במצוה נג "לשוב דכתיב ושבת עד ה"א ושמעת בקולו". 26. הושע יד, ב. 27. איכה ה, כב. 28. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "הכרח כל ד' הפסוקים ודייק סדרם (הקדים נביא לתורה וכו'): לקמן רפ"ג דע"י החטא מוריד השפעת שם הוי' ב"ה (דחלק הוי' עמו גו' חבל גו' - כמשל החבל כו') - שמזה מובן שהתיקון (התשובה) צ"ל העלאת כהנ"ל. ובפ"ד מבוארים פרטי שם הוי' - ה' (אחרונה) מעשה - ועז"נ יעזוב רשע דרכו גו' וישוב גו'. ו' - קול וששה מדות (שבלב) כו' - ועז"נ ושבת גו' בקולו גו' לבבך גו'. ה' (ראשונה) התבוננות (רק בזה חסרוננו) - ועז"נ שובה ישראל (שם המעלה). ו' - שכל הנעלם שבכחו כו' שרש ועיקר חכ' שבה מלוכש ה' (חיא' פי"ט ושם, אשר כשנוגע לשם - פונה בכל הכחות כו'). - ועז"נ השיבנו ה' גו'. וזהו ג"כ הענין והסדר, שנאמר: סור מרע (יעזוב רשע - מל"ת) ועשה טוב (ושמעת גו' בכל לבך - דפליג לרמ"ח איביקן, רמ"ח מ"ע) בקש שלום (לאחרי סומ"ר וע"ט - שלכן נק' ישראל - ויכול להיות שלום ושלמות כו' - מתחלה מלמטלמ"ע, ואח"כ מלמעלמ"ט - שובה ישראל, השיבנו ה') וכמובן כ"ז מלקו"ת סי"פ בלק ד"ה מה טובו בבי' ד' תשובות - אלא ששם מבארם כאו"א בפ"ע - וכאן - כמו שכאו"א מהן (אפילו תשו"ת) כלולה מכולן. וק"ל. ע"ד הקבלה - ראה ש' הגלגולים הקדמה כא וולהעיר דשם מפרש ד' חלקי כפרה - וכפרה הד' חלול ה' וראה חדא"ג יומא (פו, א)[]. 29. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "מוסיף בזה ב"י - דבכ"ז כל מצות התשובה גם על כריתות תלוי' באדם. ויכול למלאותה ולגמרה כי כששב מאהבה כו' מעורר כו'".

1 הפנים וכו' - אתערותא דלעילא, לעורר האהבה וחסד ה'
 2 למרק עונו פיסורים בעולם הזה, - על ידי התעוררות מלמטה,
 3 ו"כמים הפנים", כפי שהאדם מבטא את רצונו העז לשוב אל ה' מצד
 4 אהבתו אל ה' - דבר זה פועל התעוררות מקבילה למעלה, שגם
 5 אליו יתייחסו באהבה וחסד,
 6 למרק אותו כליל מעוונותיו
 7 על ידי יסורים בעולם הזה, 1
 8 וכמו שכתוב: "כי את 2
 9 אשר יאהב ה' יוכיח וגו'". 3
 10 - כדי למרק אותו מעוונותיו
 11 - בעולם הזה. יסורים אלה, 5
 12 שהקב"ה מביא, מצד 6
 13 אהבתו, למי ששב אל ה' 7
 14 מתוך אהבה - אלה הם 8
 15 היסורים המסיימים כפרת 9
 16 הנפש, בעבירות שגמר 10
 17 כפרתן הוא על ידי יסורים. 11
 18 אך, אין הכוונה לתעניות 12
 19 ויסורים שאדם מקבל על 13
 20 עצמו. ולכן לא הוזכרו 14
 21 הרמב"ם והפמ"ג - מ"ע טו, 15
 22 שום תענית כלל פמצות 16
 23 התשובה, אף - לא,

24 בכריתות ומיתות בית דין, - גם בתשובה על עבירות שעונשן
 25 הוא כרת או מיתת בית דין, שגמר כפרת עבירות אלו הוא הרי ענין
 26 היסורים - כפי שהגמרא אומרת - אף על פי כן, אין הרמב"ם והסמ"ג
 27 מזכירים גם בעבירות אלו את ענין התענית - מפני שהיסורים
 28 האמורים אינם מכוונים לתעניות, רק הודוי - שמתודים ומפרטים
 29 בדיבור את החטאים שחטאו, ובקשת מחילה, - על העבירות, כמו
 30 שכתוב בתורה: "והתנדו את חטאתם וגו'".³² - את הודוי
 31 ובקשת מחילה כן מזכירים הרמב"ם והסמ"ג במצות התשובה, שכן,
 32 זהו חלק מהתשובה. טעמו של דבר (כתוב) הוא, כי בעבירה ישנו
 33 "גוף" ו"נשמה". מעשה העבירה הוא ה"גוף", והרצון והתאוה לעשות
 34 את העבירה, הוא ה"נשמה". בשעה שהוא עושה תשובה, עליו הרי
 35 לבטל גם את ה"גוף" וגם את ה"נשמה" של העבירה. הנה את
 36 ה"נשמה" - את הרצון והתאוה - מבטלים על ידי החרטה על העבר,
 37 שחורה לו והוא מצטער על שעשה את העבירה. צער הוא הרי
 38 ההיפך מתענוג, והצער על העבירה מבטל את התענוג שבסיבתו היו
 39 בו הרצון והתאוה באותה עבירה. צריכים, אבל, הרי לבטל גם את
 40 ה"גוף" של העבירה, ובכך להימנע להבא מלעשות עבירה זו - והרי
 41 אין כאן מעשה שיבטל את מעשה העבירה, שהוא "גוף" העבירה.

אגרת התשובה

דלעילא לעורר האהבה וחסד ה' למרק עונו ביסורים
 בעוה"ז וכמ"ש כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכו'. ולכן
 לא הזכירו הרמב"ם והסמ"ג שום תענית כלל במצות
 התשובה אף בכריתות ומיתות ב"ד. רק הודוי
 ובקשת מחילה כמ"ש בתורה והתודו את חטאתם
 וכו'. ומ"ש ביואל שובו עדי בכל לכבכם בצום ובבכי
 כו' היינו לבטל הגזרה שנגזרה למרק עון הדור ע"י
 יסורי' בארבה. וזהו הטעם בכל תעניות שמתענין על
 כל צרה שלא תבא על הצבור וכמ"ש במגלת אסתר.
 ומ"ש בספרי המוסר ובראשם ספר הרוקח וס' חסידים
 הרבה תעניות וסיגופים לעובר על כריתות ומיתות
 ב"ד וכן למוציא זרע לבטלה שחייב מיתה בידי שמים
 כמ"ש בתורה גבי ער ואונן ודינו כחייבי כריתות לענין
 זה. היינו כדי לינצל מעונש יסורי' של מעלה ח"ו.
 וגם כדי לזרו ולמחר גמר כפרת נפשו. וגם אולי אינו
 שב אל ה' בכל לבו ונפשו מאהבה כ"א מיראה:

ומה שכתוב בספרי המוסר, ובראשם ספר הרוקח וספר
 חסידים, תרבה תעניות וסיגופים לעובר על כריתות ומיתות
 בית דין³⁵, וכן - הם מביאים הרבה תעניות, למוציא זרע לבטלה,
 שחייב מיתה בידי שמים, כמו שכתוב בתורה³⁶ גבי ער ואונן,
 - בהם היה חטא זה, וזה אשר הביא את העונש של מיתה בידי
 שמים, ודינו - של המוציא זרע לבטלה, כחייבי כריתות לענין זה
 - ולכן מביאים ספרי המוסר האמורים הרבה תעניות למי שעבר על
 חטא זה. הרי לכאורה, שהתעניות באות בתור יסורים לגמר הכפרה,
 שבחייבי כריתות נדרש ענין היסורים דוקא, ואילו לעיל, נאמר הרי
 שהיסורים הגומרים כפרתם של חייבי כריתות, הם דוקא היסורים
 שמביאים על האדם מלמעלה, ולא התעניות שהוא מקבל על עצמו
 בתור יסורים? - מסביר רבנו חזקוני: היינו, כדי לינצל מעונש יסורים
 של מעלה חס ושלום; - (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: ענין
 דלעתיד (כנ"ל) - ולא תשובה - שהוא על העבר). שמא נגזר עליו
 חס ושלום מלמעלה עונש של יסורים, יינצל מכך על ידי התעניות,
 וגם כדי לזרו ולמחר גמר כפרת נפשו; - שבזה יש בכח התעניות
 לעזור, וגם אולי אינו שב אל ה' בכל לבו ונפשו מאהבה, כי
 אם מיראה: - שאז אין הי"כמים הפנים" שלמעלה, עוזר לגמור

הנה הודוי שהוא מוציא בפיו, ו"עקימת שפתיו הוי מעשה" - זה
 מבטל את "גוף" העבירה. על כל פנים, זהו ענין הודוי שהוא חלק
 מהתשובה. ואילו תעניות אינן חלק מהתשובה. ומה שכתוב
 ביואל³³: "שובו עדי בכל לכבכם בצום ובבכי וגו'", - כתוב הרי
 כאן ענין התענית כחלק
 מ"שובו אלי", היינו - הרי זה
 כדי לבטל - הערת כ"ק
 אדמו"ר שליט"א: ענין של
 עתיד (ותשובה - עזיבת
 העבר), תגזרה שנגזרה -
 אז, למרק עון הדור על ידי
 יסורים בארבה. - שכדי
 לבטל את הגזירה, נדרש
 ענין התענית. אך אין
 התענית חלק מתשובה. וזהו
 הטעם בכל תעניות
 שמתענין על כל צרה
 שלא תבא על הצבור, -
 שהתענית באה כדי לבטל
 את צרת הגזירה. וכמו
 שכתוב במגלת אסתר³⁴ -
 שאסתר ביקשה לגזור
 תענית כדי לבטל גזירת המן.

ומה שכתוב בספרי המוסר, ובראשם ספר הרוקח וספר
 חסידים, תרבה תעניות וסיגופים לעובר על כריתות ומיתות
 בית דין³⁵, וכן - הם מביאים הרבה תעניות, למוציא זרע לבטלה,
 שחייב מיתה בידי שמים, כמו שכתוב בתורה³⁶ גבי ער ואונן,
 - בהם היה חטא זה, וזה אשר הביא את העונש של מיתה בידי
 שמים, ודינו - של המוציא זרע לבטלה, כחייבי כריתות לענין זה
 - ולכן מביאים ספרי המוסר האמורים הרבה תעניות למי שעבר על
 חטא זה. הרי לכאורה, שהתעניות באות בתור יסורים לגמר הכפרה,
 שבחייבי כריתות נדרש ענין היסורים דוקא, ואילו לעיל, נאמר הרי
 שהיסורים הגומרים כפרתם של חייבי כריתות, הם דוקא היסורים
 שמביאים על האדם מלמעלה, ולא התעניות שהוא מקבל על עצמו
 בתור יסורים? - מסביר רבנו חזקוני: היינו, כדי לינצל מעונש יסורים
 של מעלה חס ושלום; - (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: ענין
 דלעתיד (כנ"ל) - ולא תשובה - שהוא על העבר). שמא נגזר עליו
 חס ושלום מלמעלה עונש של יסורים, יינצל מכך על ידי התעניות,
 וגם כדי לזרו ולמחר גמר כפרת נפשו; - שבזה יש בכח התעניות
 לעזור, וגם אולי אינו שב אל ה' בכל לבו ונפשו מאהבה, כי
 אם מיראה: - שאז אין הי"כמים הפנים" שלמעלה, עוזר לגמור

30. משלי כז, יט. 31. נשא ה, ז. 32. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "לכאורה הי' צ"ל זה בתחילת הבי' - מהו תשובה מה"ת - אלא עיקר הכוונה כאן - דלא התענית וכמשל"ק. אבל מהל' מובן דגם בלא ויודי דברים - תשובה היא (וכדמוכח גם מהראיות משו"ע מחו"מ שלא הזכירו שם ויודי דברים), אלא שוידוי ובקשת מחילה - כשעושים - הם חלק התשובה ומוסיפים בתשובה - ולכן הזכירו הרמב"ם כ' משא"כ התענית, הוא ענין בפ"ע, וכמשנת' בסוף הפרק ורפ"ב - "ולכן לא הזכירו הרמב"ם והסמ"ג שום תעניות כלל". וענין זח"ג קכב, א. סהמ"צ להצ"צ מצות וידוי ותשובה. מנחת חינוך מצוה שסד". - ראה לעיל הערה 17. 33. ב, יב. 34. ד, טו. 35. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "וביותר תגדל הקושיא מ"סיגופים" דלבטל גזירה לא מצינו רק תענית, כנ"ל ביואל ואסתר כו'. ועכצ"ל שכאן הכוונה אחרת. 36. וישב לח, דר.

- 1 כפרתו על ידי יסורים, ולכן הוא מקבל על עצמו יסורים בענין
2 התעניות³⁷. אך בעצם, ענין היסורים הגומרים את הכפרה (בחיבי

יום שישי ט' תמוז

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' 182, פרק ב אך כל זה... עד עמ' צב, יום רצון:

- 5 **פָּרַק ב.** בפרק הקודם, פרק א', הסביר רבנו הוקן, שתשובה אינה ענין
6 התענית, צום על עבירות שנעשו, אלא תשובה היא "עובית החטא", לעזוב
7 את החטא ולא לעשותו עוד. ואפילו בעבירות שגמר כפרתן הוא על ידי
8 יסורים (הן העבירות שעונשן כרת או מיתת בית דין) – אין הכוונה ליסורי
9 תעניות שהאדם גזר על עצמו,
10 אלא הכוונה היא, ליסורים
11 שמביאים עליו מלמעלה, כדי
12 לגמור כפרת נפשו.
13 **אך בל זה לענין כפרה**
14 **ומחילת העון,** – פועלת
15 התשובה ולא נדרשות על
16 כך שום תעניות, שנמחל לו
17 לגמרי מה שעבר על
18 מצות המלך – מלכו של
19 עולם, כשעשה תשובה
20 שלמה, ואין מזכירין לו
21 דבר וחצי דבר ביום הדין
22 לענין על זה – על חטאו,
23 חס ושלום בעולם הבא,
24 ונפטר לגמרי מן הדין
25 בעולם הבא. אמנם – כדי
26 שיהיה לרצון לפני ה'
27 ומרצה וחביב לפניו
28 והפרד בקדם החטא,
29 להיות נחת רוח לקונו
30 מעבודתו – לשם כך, היה
31 צריך להביא קרבן עולה
32 אפילו על מצות עשה קלה
33 שאין בה פרת ומיתת
34 בית דין, – גם כשמישהו עבר על מצות עשה כזו, היה עליו להביא
35 קרבן עולה – כשהיו יכולים להקריב קרבנות – בנוסף לתשובתו, כמו
36 שדרשו רבותינו זכרונם לברכה בתורת בהנים על פסוק:
37 "ונרצה לו"; – שהעולה מרצה על מי שעבר על מצות עשה,
38 וכדאיתא בגמרא פ"ק קמא דזבחים, – וכמו שהגמרא אומרת
39 בפרק ראשון של מסכת זבחים² דעולה מכפרת על מצות עשה,
40 והיא דורון לאחר שעשה תשובה ונמחל לו העונש, ובאדם
41 שסרח במלך ופיסו על ידי פרקליטין – שתדלנים, ומחל לו, –
- המלך, אהי-על-פירי-בן שולח – זה שסרח במלך, דורון ומנחה
לפניו – לפני המלך, כדי שיתרצה לו לראות לפני המלך – כך גם
ענינו של קרבן עולה, שאחרי שעשה תשובה ומחלו לו על חטאו –
מהווה הקרבן מתנה כדי שיהיה מרוצה וחביב לפני הקב"ה כמו
שהיה לפני שחטא. (ולשון –
הגמרא שאומרת על
ה"עולה" שהיא "מכפרת",
וכן מה שכתוב בתורה
"ונרצה לו לכפר עליו" –
אין זו כפרת נפשו, – אין
הכוונה לכפרת נפשו הבאה
על ידי התשובה, אלא –
הכוונה היא: לכפר לפני ה'
להיות נחת רוח לקונו, –
שתימחה לפני הקב"ה כל
השפעה עקב החטא,
והחוטא יהיה שוב אהוב על
הקב"ה כמו לפני שחטא,
כדאיתא שם בגמרא, –
כפי שהגמרא אומרת שם,
שאחרי שהיתה כבר
הכפרה, באה ה"עולה" בתור
דורון, וכמו שכתוב:
"תמים יהיה לרצון". –
כל ענינו של קרבן ה"עולה"
הוא לרצות, שכן הכפרה
כבר היתה לפני זה. כל זה
היה כשהיו יכולים להקריב
קרבנות, שאחרי שעשו
תשובה, היו צריכים להביא קרבן כדי להיות מרוצה וחביב כמו לפני
החטא, ועכשו שאין לנו קרבן להפיק רצון מה' – התענית הוא
במקום קרבן, כמו שכתוב בגמרא⁴ – שתפלת המתענה היא:
"שיהא מעוט חלפי ודמי שנתמעט – על ידי הצום, באלו
הקרבתי לפניך וכו'" – הרי, שענין התענית הוא ענין של קרבן,
להיות מרוצה לפני הקב"ה כמו לפני החטא. ולכן מצינו בכמה
תנאים ואמוראים, שעל דבר קל – על חטא קל, היו מתענים
תעניות הרבה מאד, כמו ראב"ע שהי' מתיר שתהא

37. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "עפ"ז קשה למה לא הזכירו הרמב"ם (שהרי מדבר גם בעושה תשובה מיראה)!! ואולי כוונת בי' אדה"ז – שתעניות וסיגופים הנ"ל (מיעוט חלב ודם) הם ענין (קרבן-) תפלה על העתיד: לינצל מעונש וגם – שתמהר כפרתו וגם אולי – להגיע לתשובה מעולה ויותר. אלא שעפ"ז ג"כ ק"ק – חילוקי מספר התעניות כו' לכאו"א בפ"ע. אבל ראה פ"ב כיו"ב. ועיין ח"א פכ"ט ע"ד בטוש הגוף (אלא ששם נת' ענין הביטוש דסיבת חומריות הגוף – הקליפה וע"י התבוננות). 1. ויקרא א, ד. 2. ד. ב. 3. אמור כב, כא. 4. ברכות יז, א. 5. ירושלמי ביצה פ"ב ה"ח.

1 שְׁתֵּהא פְּרָה יוֹצֵאָה בְּרִצּוּעָה שְׁבִין קַרְנֵיהָ בְּשֶׁבֶת, וְחֻכְמִים
2 אוֹסְרִים, וּפְעַם אַחַת יוֹצֵאָה בֶּן פִּרְתוֹ שֶׁל שְׁכֵנְתוֹ וְלֹא מִחָ
3 בָּהּ, – שְׁתִּימְנַע מִכָּךְ, וְהִשְׁחֵרוּ שְׁנֵי מִפְּנֵי הַצּוּמוֹת, – שְׁצַם, עַל
4 שְׁלֹא קִיָּם דְּבָרֵי חֲבֵרָיו; –
5 החכמים שאסרו דבר זה.

אגרת התשובה

6 וְכֵן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שְׁאָמַר: 1
7 "בּוֹשְׁנֵי מִדְּבָרֵיכֶם בֵּית 2
8 שְׁמַאי", וְהִשְׁחֵרוּ שְׁנֵי 3
9 מִפְּנֵי הַצּוּמוֹת; – שְׁצַם עַל 4
10 שֶׁהִתְבַּטָּא כִּךְ עַל בֵּית שְׁמַאי, 5
11 וְרַב הוֹנָא פְּעַם אַחַת 6
12 נִתְּהַפְּכָה לּוֹ רִצּוּעָה שֶׁל 7
13 תַּפְּלוּן, וְהִתְעַנָּה מ' 8
14 צוּמוֹת; וְכִתְּנָה רְפוּת – 9
15 בַּתְנַאִים שׁוּנִים. – תַּעֲנִיּוֹת 10
16 אֵלוֹ לֹא הָיוּ עֲנִין שֶׁל 11
17 תְּשׁוּבָה, וְגַם לֹא עֲנִין שֶׁל 12
18 יִסּוּרִים כְּדֵי לְגַמּוֹר אֶת 13
19 הַכֹּפֶרָה – שֶׁהָיָה לֹא הָיוּ אֱלֹה 14
20 חֲטָאִים כִּאלוֹ הַדּוֹרְשִׁים גַּמֵּר 15
21 כִּפְרָה עַל יְדֵי יִסּוּרִים, אֲלֵא 16
22 הַתַּעֲנִיּוֹת בְּאוֹ בְּמִקּוּם קֶרֶבָן,

23 כְּדֵי לְהִיּוֹת מְרוּצָה וְחַבִּיב לַפְּנֵי הַקְּב"ה כְּמוֹ לַפְּנֵי הַחֲטָא. וְעַל יִסּוּד
24 זָה – שִׁישׁ עֲנִין שֶׁל תַּעֲנִיּוֹת גַּם עַל חֲטָאִים קְלִים שְׁאִינֶם דּוֹרְשִׁים גַּמֵּר

יום שבת קודש י' תמוז

מורה שיעור לשנה פשוטה: מעמ' צב, פרק ג והנה חכמי... עד עמ' 184, ג"פ וכו'.

49 פֶּרֶק ג. בִּפְרָק הַקּוּדֶם, פֶּרֶק ב', הַסְּבִיר רַבְּנוּ הוֹקֵן, שֶׁלְמִרְוֹת שֶׁלְעֶצֶם עֲנִין
50 הַתְּשׁוּבָה לֹא נִדְרָשׁוֹת שׁוּם תַּעֲנִיּוֹת, הָרִי כֶּשֶׁם שֶׁבִשְׁעָה שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הִיא
51 קִיָּים הָיוּ צְרִיכִים, אַחֲרֵי הַחֲזֵרָה
52 בַּתְּשׁוּבָה, לְהַקְרִיב קֶרֶבָן עוֹלָה
53 עַל הַחֲטָא, גַּם בְּעִבְרָה עַל
54 מִצְוֹת-עֲשֵׂה קִלְיָה, וְעֲנִינֵי שֶׁל
55 הַקֶּרֶבָן הָיָה כְּדֵי שִׁיחִיה "וְנִרְצָה
56 לוֹ", שִׁיחִיה הַחֲזֵר בַּתְּשׁוּבָה רִצּוֹ
57 וְחַבִּיב לַפְּנֵי הַקְּב"ה כְּמוֹ לַפְּנֵי
58 הַחֲטָא, הָרִי כַּעַתָּה, שְׁאִין לֵנו
59 קֶרְבָּנוֹת לְהִבְיֵא עַל יָדָם אֶת
60 הַ"וְנִרְצָה לוֹ" – בֵּא הַתַּעֲנִיּוֹת
61 בְּמִקּוּם הַקֶּרֶבָן. עַל יִסּוּד זֶה לִימַד
62 הָאֲרִיז"ל, בְּהַתָּאם לַחֲכַמַּת

אגרת התשובה

פֶּרֶק ג וְהֵנָּה חֲכָמֵי הַמּוֹסֵר הָאֲחֵרוֹנִים נִחְלְקוּ בְּמֵי
שְׁחֲטָא חֲטָא א' פְּעַמִּים רַבּוֹת. דִּישׁ –
אוֹמְרִים שְׁצִרִיךְ לְהַתְעַנּוֹת מִסְפַּר הַצּוּמוֹת לְאוֹתוֹ חֲטָא
פְּעַמִּים רַבּוֹת כִּפִּי הַמְּסַפֵּר אֲשֶׁר חֲטָא. כְּגוֹן הַמוֹצִיא
זֶרַע לְבַטְלָה שֶׁמִּסְפַּר הַצּוּמוֹת הַמְּפָרֵשׁ
מִהָאֲרִיז"ל הֵן פ"ד תַּעֲנִיּוֹת וְאִם חֲטָא בּוֹה עֵשֶׂר אוֹ
עֵשֶׂרִים פְּעַמִּים עַד"מ צִרִיךְ לְהַתְעַנּוֹת עֵשֶׂר אוֹ עֵשֶׂרִים
פְּעַמִּים פ"ד וְכֵן לְעוֹלָם. דּוּמִיא דְקֶרְבָן חֲטָאֵת שְׁחִיב
לְהִבְיֵא עַל כָּל פְּעַם וּפְעַם. וַיֵּשׁ מִדְּמִין עֲנִין זֶה לְקֶרְבָן
לְכָל חֲטָא, הוּא לְפִי מִסְפַּר הַפְּעַמִּים שֶׁעָבַר עַל אוֹתוֹ חֲטָא, דִּימִיא –
כְּמוֹ, דְקֶרְבָן חֲטָאֵת – הֵעֵרַת כ"ק אֲדַמּוּרֵי שְׁלִיט"א: כָּל הַחֲטָאוֹת,
שְׁחִיב לְהִבְיֵא עַל כָּל פְּעַם וּפְעַם; – שְׁחֲטָא. וַיֵּשׁ – בֵּין חֲכָמֵי
הַקְּבֵלָה, אֶת מִסְפַּר הַצּוּמוֹת עַל מִסְפַּר רַב שֶׁל עוֹנוֹת חֲטָאִים, גַּם כֹּאֲלֵה שְׁאִין
עֲלֵיהֶם עוֹנֵשׁ כֶּרֶת וּמִיתָה בִּידֵי שְׁמַיִם.
וְהֵנָּה, חֲכָמֵי הַמּוֹסֵר הָאֲחֵרוֹנִים – שְׁאֲחֲרֵי הָאֲרִיז"ל, נִחְלְקוּ –

6. חגיגה כב, ב. 7. מועד קטן כה, א. 8. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "אין להוכיח מכאן דאדה"ז ס"ל תפלה מדרבנן [ראה שו"ע אדה"ז סק"ו, תניא רפ"ח, לקו"ת בלק (ע, ג). ובמכ" אדה"ז הידוע (בית רבי ח"א כ, א) בפשיטות תפלה מה"ת וראה משנת יואל שקו"ט וביאור], כי לכ"ע זמני תפלה הם דרבנן וכשביטל זה ציווה האריז"ל להתענות ס"א כו". 9. ויקרא א, ג. 10. נח, ה.

- 1 המוסר, מְדַמֵּין – משווים, עֵינֵינוּ זֶה לְקַרְבֵּן עוֹלָה הַבָּאָה עַל מִצְוֹת
2 עֲשֵׂה, הָאֵפֶלֶו עֵבֶר עַל כִּמְה מִצְוֹת עֲשֵׂה – מִתְבַּפֵּר – ומתרצה
3 לפני הקב"ה, בְּעוֹלָה אַחַת, כְּדַאִיתָא בְּגִמְרָא פֶּרֶק קַמָּא דְזִבְחִים²
4 – כמו שהגמרא אומרת
5 בפרק ראשון של מסכת
6 זבחים. וְהִכְרַעַה הַמְקַבְּלֵת 1
7 בָּזָה, – בין שתי הדיעות של 2
8 חכמי המוסר, היא 3
9 לְהִתְעַנּוֹת ג' פְּעָמִים כְּפִי 4
10 מִסְפַּר הַצּוּמּוֹת דְּהִטָּא זֶה, 5
11 דְּהִינּוּ – כגון: רנ"ב – מאתים 6
12 חמשים ושנים, שלש פעמים 7
13 שמונים וארבעה צומות על 8
14 הוצאת שְׁכֵבֶת זָרַע 9
15 לְבַטְלָה, וְכֵן בְּשֵׁאֵר
16 הַטָּאִים וְעֻנּוֹת – שעבר עליהם הרבה פעמים, יצום שלש פעמים
17 כמספר הצומות הקבוע לאותו חטא. וְהַפְּעֵם – מדוע שלש פעמים
18 דוקא, הוּא עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב בְּזֵהר הַקְּרוֹשׁ סוּף פְּרִשְׁתַּי נַחֵ: 9
- 19 "כִּיּוֹן דְּחַב כֵּר נֶשׁ קָמִי קְדָשָׁא פְּרִידָה הוּא, – כשאדם חוטא לפני
20 הקב"ה, זְמָנָא תְּרָא – בפעם הראשונה שחוטא אותו חטא, עֵבִיד
21 רְשִׁימו כּו', – זה עושה רושם למעלה. אם חטא פעם שניה אותו
22 חטא – אומר שם בזהר –
23 מתחזק הרושם, זְמָנָא
24 תְּלִיתָא – אם חטא פעם
25 שלישית אותו חטא,
26 אֲתַפְּשֵׁט הֵהוּא כְּתָמָא
27 מְסִטְרָא דָּא לְסִטְרָא דָּא
28 כּו', – מתפשט הכתם
29 והפגם בעקבות החטא מצד
30 אל צד, כלומר: אין זה רושם
31 בלבד, או רושם חזק בלבד,
32 אלא פגם החודר מצד אל
33 צד, לְכַךְ צְרִיךְ מְסִפֵּר
34 הַצּוּמּוֹת נָם בְּן ג' פְּעָמִים וְכו'. – כיוון שעל ידי חטאו בפעם
35 השלישית אותו חטא, מתהווה ההתפשטות הגדולה ביותר של הפגם
36 למעלה.

אגרת התשובה

עולה הבאה על מ"ע דאפי' עבר על כמה מ"ע
מתכפר בעולה אחת כדאי' בגמ' פ"ק דזבחים. והכרעה
המקובלת בזה להתענות ג"פ כפי מספר הצומות
דחטא זה. דהיינו רנ"ב צומות על הוצאות שז"ל וכן
כשאר חטאים ועונות. והטעם הוא עפ"י מ"ש בזה"ק
ס"פ נח כיון דחב כ"ג קמי קודב"ה זמנא חדא עביד
רשימו כו' זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא
דא לסטרא דא כו'. לכך צריך מספר הצומות ג"כ
ג"פ וכו'.

1. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א: "משא"כ עולות אחרות – ראה סוגי הקרבנות בהקדמת הרמב"ם לפיה"מ קדשים". 2. ה, ב, ו, א, ז, ב. 3. עג, ב.

אגרות קודש

ב"ה, י"ד תמוז, תשי"ט
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מו"ה מיכאל שי

שלום וברכה!

במענה לשאלתו במ"ש אודות השינוים בבית רבקה, להחליף גיל התלמידים וכו'.

הנה מובן וגם פשוט, שהסברא שתהיינה כתות מגיל מבוגר יותר, טובה היא במאד מאד, ומכמה טעמים, אבל ביחד עם זה ג"כ מובן ופשוט, שאין מקום לעשות מין מסחר בזה, ז. א. שישלחו תלמידות בית רבקה למוסד חינוך אחר, שהרי האחריות הוא על מוסד ב"ר שיתחנכו גם הקטנות דוקא בחינוך על טהרת הקדש, ואין כאן מקום לחילוף זו בזו, כי אם להגדיל ולהוסיף כתות מבוגרות, וביחד עם זה לחפש אמצעים להוצאה הנוספת עיי"ז, אבל פשוט שלא לשלוח תלמידות מהמוסד מאיזה גיל שתהיינה, וק"ל.

בברכת הצלחה ולבשו"ט.

ת"ח במיוחד על רשימת הת' העובדים בחינוך וכו' ובכלל על כתבו בהצלחת העבודה ותקותי חזקה שעוד יותר יש, והרבה יותר, ממה להיות בשמחה מפירות העמל שלו ושל שאר אנ"ש שי שבמרקו. ובודאי שזה יוסיף בכאו"א מהם כח ואומץ לא רק להמשיך בעבוה"ק אלא להוסיף כהנה וכהנה וזכות הרבים-ות מסייעתם וכ"ק רבותינו נשיאינו מעוררים ר"ר להצלחתם בכהנ"ל מתוך בריאות שמחה וטוב לבב ולברכה ולהצלחה גם בעניינים הפרטים.